

LLUC

ANY XLIII • NÚM. 511 • SETEMBRE 1963

LLUC

REVISTA MENSUAL

ANY XLIII - NUM. 511

SETEMBRE 1963

Amb llicència eclesiàstica

Direcció i administració:

Paz, 3 - Palma de Mallorca

Subscripció ordinària: 50 ptes.

Subscripció de benefactor: 100 ptes.

SUMARI

	Págs.
1. - Confusionismo moral . . .	265
2. - Notas históricas sobre accidentes mortales en Lluch . . .	267
3. - El milenario de Monte Athos . . .	270
4. - La misión arqueológica italiana en Mallorca . . .	277

SECCIÓ MALLORQUINA

1. - El vi i la Bíblia . . .	280
2. - Els primers mallorquins vists pel poeta Guillem Colom . . .	284
3. - Informació del Santuari . . .	287
4. - Les exposicions . . .	291
5. - Els llibres . . .	292
6. - El ca de Son Puça . . .	294

PORTADA: *Tres monjes de Monte Athos en un mirador del gran Monasterio de Lavra.*

GUION DEL MES

Confusionismo moral

VIVIMOS una época de confusión de ideas en casi todos los órdenes de la vida humana, en el arte, en la literatura y hasta en el campo religioso y moral.

Algunos creen que el genio de la pintura ha trasladado su sede desde el museo del Prado y de tantas otras célebres pinacotecas de obras clásicas a los palacios de arte moderno, donde se exhiben infinidad de pinturas abstractas y tantas otras que parecen imitar el arte primitivo de las cuevas prehistóricas. Otros discuten si la corona de altísimo poeta, que por aclamación unánime las generaciones pasadas pusieron sobre las sienes de Horacio y de Virgilio y de tantos otros que siguieron sus pisadas, estaría mejor sobre la frente de ciertos autores contemporáneos de concepciones enrevesadas e ilustradas con metáforas tan nuevas como extravagantes. Mas en todo eso ni quitamos ni ponemos rey.

Lo que de veras nos afecta es el confusionismo que se nota en el terreno religioso y moral, no por parte de la Jerarquía —claro está—, pues ésta mantiene muy claros los principios sin confusión alguna, sino por parte del elemento discente, de los que formamos el pueblo fiel, dentro del cual hoy día pululan tales criterios y se toman tales libertades en todas las manifestaciones de la vida, desde la simple tertulia hasta los galanteos,

desde la calle hasta la playa, que, al quererlas sintonizar con nuestra mentalidad cristiana de hace un cuarto de siglo, salta en seguida la estridencia.

La buena gente madura, al contemplar todo ese modernismo en nuestras ancestrales costumbres cristianas, pone cara de angustia y se escandaliza. La gente moza, por el contrario, dice a coro: ¡Y qué tiene esto que ver! ¡Escrúpulos de una generación atrasada! Y ahí está el conflicto que comentamos.

Los jóvenes, para defender su postura, dicen que ellos están mejor formados que sus padres. Ante esa afirmación más de una vez nos hemos preguntado: ¿A qué formación se referirán esos alegres muchachos? ¿Será la formación física, la cultural, la social, o bien la religiosa y moral? Quizás en cuanto a las primeras podríamos concederles un avance sobre la generación de ayer; mas con respecto a la formación religiosa y moral, ya no podemos asegurar otro tanto. Entonces la palabra formado, que toma muchas veces en sus labios nuestra juventud, vendrá a ser un sinónimo de corrido y será como un ticket con que se autoriza a sí misma, para ir por todo y para verlo todo.

Precisamente la verdadera formación religiosa produce un efecto totalmente contrario. Hace al hombre más consciente de su fragilidad y de la

fuerza seductora del peligro, y por eso mismo le hace más cauto y prudente en orden a ponerse en él. Reconocemos que cuando por necesidad ineludible uno tiene que pasar por el peligro, una mayor formación le da cierta impermeabilidad a su influencia; pero, fuera de estos casos, ni aun la más perfecta formación moral autoriza a nadie, para meterse temerariamente en cualesquiera ocasiones, porque ella no puede cambiar la naturaleza íntima del hombre, mal inclinado desde su nacimiento, ni puede anular la atracción de una ocasión próxima.

Alguno dirá: la costumbre de verlo todo nos llega a hacer insensibles. Sin duda algo de verdad hay en esto. Concedemos que la primera reacción ante el objeto provocativo será más viva y fulminante que la centésima; pero hay objetos que por su propia naturaleza hacen siempre perder el control sobre la humana concupiscencia. Si fuese verdad que a fuerza de verlo todo y probarlo todo se adormecieran las pasiones, ya haría mucho tiempo que el pecado estaría desterrado de este mundo. Y todos sabemos que por desgracia es todo al revés.

En resumen: que nadie se deje engañar. No abandonemos las austeras normas de nuestros mayores, pues siempre será verdad lo que dice la Escritura: El que ama el peligro caerá en él.

NOTAS HISTORICAS

sobre accidentes mortales en Lluch

por el P. R. Juan y Mestre

La comarca de Lluch fue calificada por los antiguos como escabrosa y solitaria: *Loc desert e de aspres montanyes*; y en el siglo XVIII es llamada por un autor anónimo «natural castillo circuído por mar y tierra de naturales muros y empinados montes».

Aun hoy, cruzada por calzadas pavimentadas, conserva su selvática fiereza; a cada lado se empinan picachos y se hunden precipicios, atravesados por senderos inverosímiles, que nuestros antepasados tuvieron que hollar con planta vacilante, esquivando los riesgos de sus escabrosidades.

Si los peñascos que a su vera se yerguen arrogantes, pudieran romper silencios de siglos, nos hablarían de casos horripilantes de personas desgraciadas que cayeron tragadas por el abismo o murieron ateridas por los fríos de las nieves o fueron aplastadas por desprendimientos de rocas o fulminadas por los rayos de las tormentas.

Leyendo libros antiguos hemos podido recoger referencias de tales siniestros: algunos relatados con lujo de pormenores, otros con expresiones más parcas; todos, dejando colegir el espanto aterrador de las víctimas y de sus rescatadores.

En el siglo XVI tenemos el caso del cuestor muerto en la nieve. Los cuestores estaban con mucha frecuencia sobre el camino, transportando las cuestaciones realizadas en los pueblos de las Islas, para contribuir al sostenimiento de los moradores del Santuario, obligados a tributar a la Virgen de Lluch culto esplendoroso y a proveer a las necesidades de los numerosos peregrinos.

El 1 de diciembre de 1572 fue admitido como cuestor el «*senyer en Pera Steua*», con salario de 1 libra y dos pares de zapatos. Antes de finalizar el año 1573, se escribe del mismo que «*morí en la neu*». Lo cual nos da pie para suponerlo asaltado por un temporal de nieve y sepultado en ella, sin poder ser hallado hasta pasados algunos días. Al morir llevaba recibidas 9 libras y 20 sueldos.

NOTAS HISTORICAS

Caso parecido se repitió en febrero de 1857 en la persona del oficial sache Miguel Cerdá, natural de Pollensa. Sin duda por diligencias de su oficio, tuvo que ir hasta *La Calobra*. Viendo que tardaba en el viaje, salió un equipo en su búsqueda y fue hallado muerto en el camino. Practicadas las correspondientes averiguaciones por el Alcalde, «creyeron que la copia de nieve y ayres fríos lo habían sofocado». Fue enterrado en el cementerio de Lluch el día 11 de febrero de 1857.

En el mismo camino tuvo también un accidente el Colegial Rdo. Bartolomé Lladó, aunque de menores consecuencias. En 1719 se dirigía a *La Calobra* para administrar los últimos sacramentos a Pablo Arbona. Tuvo la desgracia de caerse por el camino; para su remedio hízose visitar de la Sra. Muntanera, la cual con «*medicinas, polvos et alias*» curó al lesionado.

Los temporales de agua no ocasionaban mayores consecuencias que un fuerte remojón. En febrero de 1583 el Prior m.^o Juan Torelló viajó a la Ciudad para presidir la cuestación y levantar la cofradía de la cuaresma. Le acompañaban los *minyons* en *Joanet Alamany* y en *Raphel Rosselló* de Selva.¹

Durante el camino cayó sobre ellos lluvia pertinaz, de suerte que llegaron a la Ciudad *tots banyats*. Sin duda se les arruinarían a los *minyons*, vestidos y sombreros, con la mojadura. El Prior se apresura a comprar carbón para secarse al calor de las brasas, y luego seis libras seis sueldos de «*vinta blau per vestir los minyons*» y dos sombreros. En esta ocasión no pasó la cosa de una simple contrariedad.

Pero los accidentes más espeluznantes ocurrían cuando uno tenía la desgracia de errar el pie y despeñarse abismo abajo. En los caminos de Lluch hay pasos muy peligrosos, con vistas a honduras que hielan la sangre. Además, los que cuidan el ganado se ven con frecuencia obligados, antes del esquila y de la herra, a desmontarlo de parajes casi inaccesibles, con riesgo inminente de la vida.

En 1714 era conductor del predio de *Alcanella* Lorenzo Reus. El 5 de octubre por la tarde salió a rondar la finca y descubrió una cabra *enrocada o empenyalada*. Bordeando obstáculos, acercóse a ella para echarle el lazo. Perdió el equilibrio y fue a morir sobre las rocas con el cuerpo destrozado. Todos los de casa se movilizaron en su búsqueda, pero no fue hallado hasta la mañana del día siguiente; de ahí fue llevado a la iglesia de Lluch para su enterramiento.

En el mismo predio de *Alcanella* murió también despeñado, en 1815, José Solivellas, por sobrenombre *Catxet*, hijo de José y Margarita Reus.

¹ Posiblemente sea éste el que, formado literariamente en esta santa Casa, fue más tarde Colegial y Prior ilustre de la misma. Escritos de su mano, poseemos versos latinos, de corte y gusto clásicos, que revelan esmerada formación humanística.

En 1771 Mateo Martorell de Selva, fue hallado «con el cuerpo hecho pedazos» en *Menut*. En 1772 Bernardo Moyá de Binisalem, en *Albarca*. En 1811 Simón Matheu en *Comafreda*. En 1823 Juan Vives, *Hereu*, de Deyá, en *Bini-morat*. En 1830 Antonio Bauzá, también de Deyá, en el torrente de *Paréis*. Tal vez recuerdo de este accidente era la cruz que, cuando niños, se nos enseñaba en el *Entreforch*.

En 1841 Juan Vicens, alias *Bufó*, cayóse al mar en *La Calobra*. En 1842 Jaime Vallori cayóse de una encina en *Montanya*. En el mismo año muere despeñado en el *Bosch* Jaime Solivellas, hijo del honor Jaime y de la señora Catalina Llobera. En 1844 Francisca Rotger, de 71 años, es hallada cadáver junto al arroyo de *Mossa*. En 1888 Jaime Mayol Vicens, de Sóller, muere de una caída, seguramente en *Tuent* o *La Calobra*.

En 1771 fue enterrado en la iglesia de este Colegio un joven desconocido, al parecer de unos catorce o quince años por los indicios, el cual fue hallado sin vida al pie del *Penyal de Can Lletx*, en *Tuent*. Reconocido por la Justicia, no pudo ser identificado, y por orden de la Real Audiencia fue trasladado a Lluch para la sepultura.

Cuentan los moradores de *Tuent* que, ochenta o cien años atrás, salió del predio *Cant Lletx*, para ordeñar las cabras un muchachito. En busca de ellas, tuvo que internarse por el torrente y escalar su pendiente escabrosísima. Ahí le acechaba la muerte: cayóse y murió despeñado. Tal vez con motivo de uno de estos accidentes dicho torrente tomó el nombre de *Torrent de s'Alot mort*, con que hoy es conocido. Y dicen que, cuando salía de casa la madre o abuela del niño, traía siempre el ala del sombrero calada ante los ojos, para que no se le fueran al lugar fatídico del siniestro.

También *La Costera* hubo de presenciar terrible accidente en 1903. Juan Vidal y Monserrat, de 52 años, natural de Lluchmayor y vecino del arrabal de Santa Catalina de Palma, a las 7 de la mañana del 29 de agosto fue aplastado por una roca, desprendida de la altura, que le privó en el acto de la vida. Su cadáver, desde región tan lejana, fue llevado a Lluch, para ser enterrado en su cementerio.

(Continuará)

El milenario de Monte Athos

Allá en el norte del mar Egeo, un mar cuajado de islas y cargado de historia antigua, se halla la península *Calcídica*, que se caracteriza por tres largas prolongaciones como dedos de una mano mutilada, que se adentran en el mar.

La más oriental de las tres forma por sí sola otra pequeña península de unos cuarenta kilómetros de largo por seis de ancho. Domina esta lengua de tierra el monte *Athos* (1935 ms.), que da nombre a toda la región, y desde su cima se contemplan las costas de Macedonia y de Tracia y el célebre *Olimpo*, la morada de los dioses de la antigua Grecia. Su suelo montañoso presenta atrevidos picachos y escarpadas vertientes con valles fértiles y bosques tupidos.

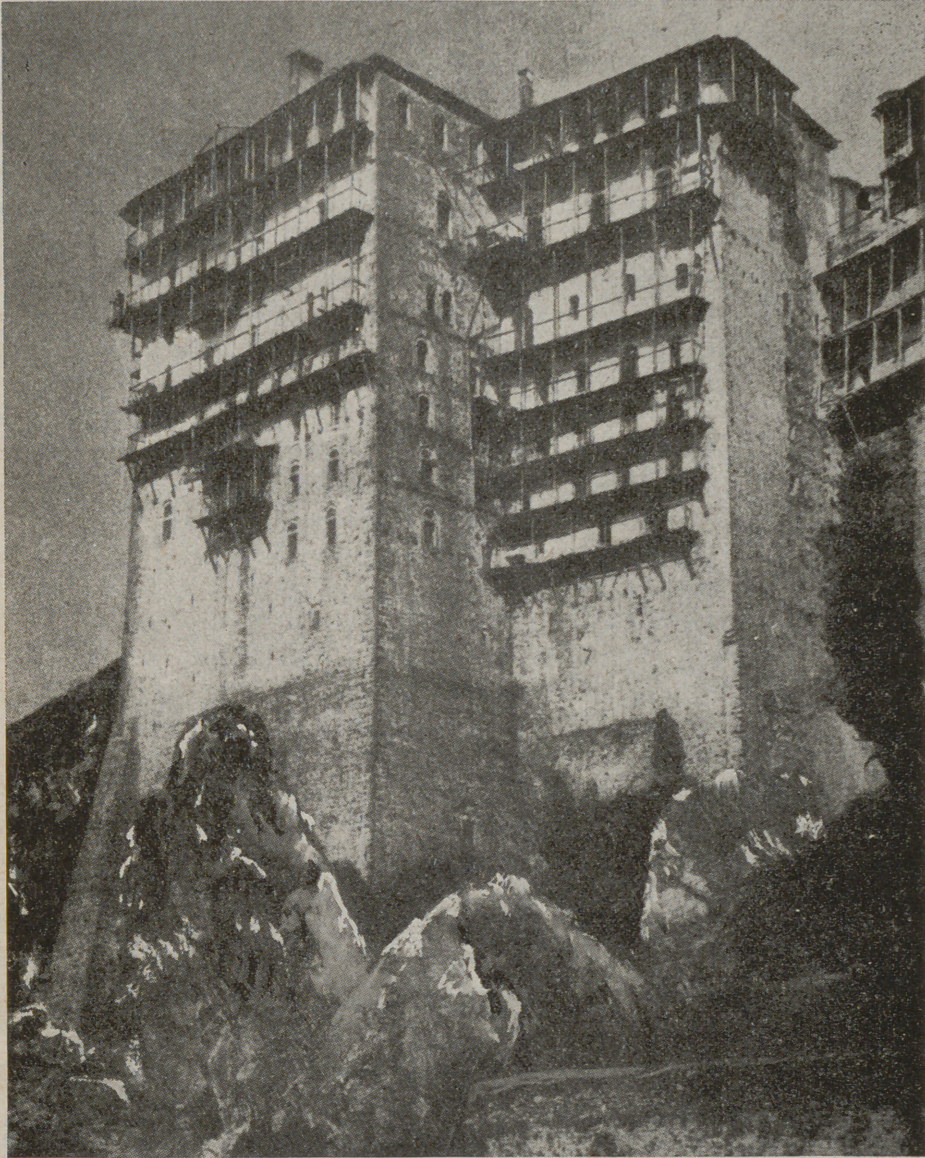
Su historia

Desde los tiempos del Emperador Constantino aquella abrupta y solitaria peninsulita fue morada de anacoretas, de donde le vino el nombre de *Aguios Oros*, *Monte Santo*.

Por el año 958 llegó a aquellos parajes un monje célebre llamado Atanasio. Se había formado en Constantinopla y había sido gran amigo del Emperador Bizantino Nicéforo Focas, al cual había servido en calidad de *Estradiota* o jefe de la guardia palatina, hasta que, obedeciendo al llamamiento divino, cambió el esplendor de la corte por la soledad de un monasterio. A la sazón huía de su convento de *Kyminos*, porque no quería ser su superior.

Bien pronto aquel santo monje se halló rodeado de discípulos y se vio precisado a emprender la construcción de un gran monasterio, conocido con el nombre de *Lavra*, cuya inauguración se coloca por el año 963. Para completar su obra, trajo parejas de bueyes, hizo roturar las tierras circunvecinas, plantó viñas, canalizó fuentes y convirtió aquel paraje en huerta fértil para el sostenimiento de sus monjes.

No todos los antiguos anacoretas vieron con buenos ojos las reformas realizadas por Atanasio; al contrario, hubo quienes creyeron que con ellas

El Simonos Petra, uno de los veinte Monasterios soberanos de Monte Athos, construido sobre un altísimo peñasco cortado a pico sobre el abismo

había introducido el espíritu del mundo en la apacible soledad de Athos, y protestaron. Fue preciso que interviniera el Emperador, el cual apoyó totalmente a Atanasio y su gran obra pudo llegar a feliz coronamiento. Entonces el Emperador hizo donación a Atanasio de toda la península de Athos, desde el canal

EL MILENARIO DE MONTE ATHOS

de Xerxes, que se halla en su istmo, hasta la punta más meridional de la misma.

Posteriormente los monasterios se fueron multiplicando en la Santa Montaña, de manera que en el siglo XVI había en ella veinte grandes monasterios llamados soberanos, unos doce inferiores, llamados *Skytes*, y cerca de doscientas *Kellias* o monasterios pequeños e infinidad de ermitas diseminadas por toda aquella región. En el siglo XI, según crónicas antiguas, los monjes athonitas llegaban a unos treinta mil. Nada tenía que envidiar a la famosa Tebaida de Egipto.

Los monasterios de Athos están por lo general rodeados de altos muros almenados, de forma que más parecen castillos fuertes que conventos, y gracias a esto, dentro de su recinto muchas veces se han podido defender los monjes de los asaltos de los piratas y de otros invasores. Unos se levantan sobre un soberbio acantilado, otros entre el bosque frondoso y la orilla del mar y uno que otro se halla como perdido en un ameno valle. Su distribución interior resulta muchas veces una verdadera algarabía de edificaciones, de casitas, de capillas y oficinas sin orden ni concierto, creciendo por entre ellas lozano el ciprés, el laurel real y la parra, que dan una nota de vida y alegría a aquel laberinto de piedra, que no deja de tener su encanto y su poesía.

Su norma de vida

En estos monasterios se guardan dos formas distintas de vida religiosa: la *idiorrítica* y la *cenobítica*. Los monasterios que siguen el primer modo, en cuanto a lo material se parecen mucho a las antiguas lauras orientales y un poco a nuestras camáldulas de occidente. Su organización interior está basada en la vida de familia y la propiedad privada. Sus miembros no tienen voto de pobreza. Cada monje tiene su propia casita y sus bienes particulares. Son llamados *monjes ricos*. Dícese que se alimentan bastante bien y que durante el día toman de vez en cuando algún sorbito de *mastica*, el sabroso aguardiente que se fabrican ellos mismos. No tienen un horario estricto que coarte constantemente su libertad; no obstante reconocen a un Anciano como Mayor de todos ellos (*Proestos*) y se juntan en la iglesia común para los actos litúrgicos.

Los *cenobitas* viven sujetos a un Superior (*Higoumeno*) nombrado por el Capítulo de los Profesos y asistido por un Consejo de Ancianos. Practican la pobreza y se parecen en todo a los religiosos occidentales. Siguen en la práctica la norma de S. Benito: *ora et labora*. A la media noche, o en algunos monasterios, a las tres y media de la madrugada, la *simandra*, o especie de campana, despierta a la Comunidad y todos se reúnen en la iglesia, donde, a la luz de unos quinqués, rezan o cantan su oficio litúrgico. Dícese que a veces alguno de aquellos monjes barbudos se duerme durante el rezo, y el Superior, siempre

vigilante, le impone después una penitencia tan larga como el tiempo que ha cedido al sueño. Durante el día se ocupan en trabajos manuales, como cortar leña, cultivar los campos y recoger sus frutos, limpiar los monasterios de los Hermanos ricos y hacer devotas *Iconos* o imágenes del Salvador y de la Madre de Dios, la *Theotokos*.

Aunque todos profesan la Regla de S. Basilio, más que gobernarse por un código de leyes propiamente dichas, se rigen estos monasterios por la tradición y la costumbre de cada uno (*Typikon*), a las cuales suelen estar muy aferrados.

La formación espiritual de sus individuos pasa por las siguientes etapas. Los Postulantes, *Dokimoi*, permanecen durante tres años bajo el cuidado espiritual de un Anciano, que los forma en la obediencia, en la mortificación, el silencio y la oración. Después, si son admitidos por el Consejo de Ancianos, pasan a ser *Paramikroi*, o pequeños monjes, destinados al trabajo material. Algunos de entre ellos, no los más sabios, sino los más virtuosos, llegan hasta el sacerdocio.

Fuera de los monasterios hay además los Anacoretas, que pasan su vida en el aislamiento de sus ermitas, encaramadas sobre las crestas de los montes. Estos son los más austeros de toda la colonia athonita. Ayunan casi cada día, comiendo una sola vez unas legumbres, que ellos mismos cultivan en sus pequeños huertos. Casi no beben agua, rasgan sus carnes con ásperos cilicios y se ejercitan en otras muchas penitencias. Pasan la mayor parte del día con sus ojos fijos en el cielo o en el mar, repitiendo nueve mil veces cada día la invocación del ciego de Jericó: *Jesús, hijo de David, tened compasión de mí*. Con esta ascética tan dura su alma se va desprendiendo de todo lo transitorio y material, para unirse más íntimamente con Dios, que es su único anhelo.

Detalles curiosos

Una de las características de la colonia monástica de Monte Athos es su profunda aversión al sexo femenino. Sexo diabólico lo llaman ellos. En la Montaña Santa, desde hace mil años, está terminantemente prohibida la entrada a toda hija de Adán. Y no solamente se excluyen las mujeres sino también los eunucos, los niños, los imberbes y aun todo animal de sexo femenino. Para los trabajos de labranza y de transporte se valen exclusivamente de burros y mulos. Aquellos recatados monjes, desde que se encerraron en su soledad, no han vuelto a ver rostro alguno femenino fuera del de la Purísima Virgen representado en sus sagradas imágenes.

Tampoco tienen mucha simpatía por la ciencia, ni aun por la sagrada. Están fuertemente aferrados a aquel texto de S. Pablo: *La sabiduría de este mundo es necedad delante de Dios* (1 Cor. 3, 19), que interpretan demasiado a

Un monje de Monte Athos con su burrito. En su rostro se trasparenta la alegría de su alma.

la letra. Mas no siempre habrán sido tan refractarios como ahora a las letras, pues en sus monasterios se conservan tesoros bibliográficos de incalculable valor, sumamente codiciados por escrituristas e investigadores. Sólo el monasterio de *Vatopedi* guarda cuatro mil códices, algunos importantísimos. El de *Layra* tiene dos mil y se calcula que en toda la Santa Montaña quedan en la actualidad unos once mil manuscritos, y esto sin contar los que han sido robados

o destruídos por la injuria de los tiempos. Buen argumento es éste para demostrar que no siempre los moradores de Athos fueron indiferentes a todo saber humano.

Y así como tienen en poco la ciencia, igualmente menosprecian el progreso de nuestro siglo. Allá no ha penetrado el teléfono, ni mucho menos la radio ni la televisión. Aquellos buenos monjes creen que si dieran entrada a tales inventos, el demonio los emponzoñaría a todos con el espíritu mundano, y quizás no andan en esto muy desacertados; pero los hay tan reacios a todo adelanto moderno y tan celosos de lo tradicional, que ni siquiera pueden sufrir mejoras muy provechosas, que no encierran ningún peligro, como la electricidad, considerándola como incompatible con el espíritu monástico.

Hay que reconocer que Athos es un mundo aparte, ante el cual el tiempo con sus imprescindibles mudanzas ha tenido que detener su paso y ponerse a la expectativa. Allí se vive de espaldas al torbellino de hoy día. Allí no hay que buscar ni se puede encontrar otra cosa más que la quietud y el silencio, que ciertamente forman el ambiente más propicio para el encuentro con Dios.

Estado actual

Como todas las instituciones humanas la Santa Montaña ha tenido durante este milenio de existencia sus altibajos. Se conservan todavía los veinte Monasterios Soberanos, once de los cuales son *cenobíticos* y nueve *idiorrítmicos*, y unos y otros son de nacionalidades distintas. De los *cenobíticos* hay nueve griegos, uno búlgaro y otro ruso. De los *idiorrítmicos* ocho son griegos y uno servio. Perduran también muchos otros monasterios más pequeños, llamados *Skytes* y *Kellias*.

En 1913 moraban en los grandes monasterios 3.742 monjes; en los *Skytes*, 1.403; en las *Kellias*, 893 y en las ermitas, 667. En total, 6.345 monjes, de los cuales eran griegos 3.243, rusos 1.914, búlgaros 706, rumanos 379, servios 89 y georgianos 14.

En 1920 el censo de aquella población monástica había bajado a 5.140. El cenobio ruso que antes era de los más numerosos se había reducido a 464.¹

En 1961 según informaba la revista *Catolicismo* los monjes athonitas eran unos 2.700 y según la última referencia de *Oriente Cristiano* (Junio 1963) no pasan actualmente del millar, siendo la mayor parte ancianos. Quizás estos últimos datos no están bien comprobados.

La república monástica de Athos continúa siendo un pequeño estado teocrático, cuyo soberano es Jesucristo y su reina la Virgen Santísima. Desde

¹ Tomamos estos datos de *Ecclesia*, 3 Agosto 1963.

EL MILENARIO DE MONTE ATHOS

1913 está bajo el protectorado de Grecia, como antes había estado bajo el de Turquía. En 1926 el Gobierno Griego reconoció su autonomía y en Karyai, capital de la peninsulita, reside un representante del mismo, que sólo interviene en casos determinados. Por lo demás se gobierna por una asamblea de veinte miembros, que representan los veinte Monasterios Soberanos. En lo eclesiástico depende del Patriarca Ecuménico de Constantinopla.

Cuando S. Atanasio fundó en Monte Athos su primer gran monasterio, la Iglesia Griega estaba todavía unida con la Romana. Al separarse de ésta en 1054, la Santa Montaña siguió los azares de aquélla. A raíz de la unión pasajera obtenida en el Concilio de Lión (1274), no faltaron monjes athonitas que se opusieron a la misma. Los unionistas se la impusieron por la fuerza, y se dice que mataron a veintiséis monjes rebeldes que están enterrados en el monasterio de Zographou. En torno a este hecho pronto se formó una leyenda negra, según la cual aquellos monjes habían sido asesinados por orden del Papa. Con tales recuerdos, y con lo aferrados que están ellos a sus cosas no es fácil, humanamente hablando, que sean muy partidarios de la unión con Roma. Sin embargo el Espíritu Santo está por encima de todo y al llegar la hora marcada en el reloj de la Providencia se desvanecerán todos los falsos prejuicios.

A pesar de que los monjes de Athos estén separados de la Iglesia de Roma, no se puede dudar de la buena fe de su inmensa mayoría y de que en aquella Santa Montaña durante estos mil años Dios ha sido muy glorificado y se han dado al mundo altos ejemplos de virtudes cristianas

Athos es una gloria del cristianismo y el exponente más alto de la espiritualidad de la Iglesia Ortodoxa. Por esto su milenario ha sido conmemorado con grandes solemnidades religiosas en Salónica y en Karyai, en las cuales ha tomado parte el Patriarca Ecuménico y Representantes de todas las Iglesias Ortodoxas, el Rey de Grecia y su Gobierno y no han faltado unos Delegados oficiales de la Iglesia Romana.

Para este mismo mes de Septiembre la Orden Benedictina ha preparado un congreso en Venecia sobre la historia y la espiritualidad de los monjes de Monte Athos. Ojalá llegue pronto el día en que ellos y nosotros, unidos bajo un mismo Pastor, glorifiquemos juntos a Cristo nuestro Salvador y a su Santísima Madre, la Purísima Theotokos.

G. MUNAR, M. SS. CC.

LA MISION ARQUEOLOGICA ITALIANA EN MALLORCA

IV Campaña de excavaciones en «Es Velar de Ses Païsses» de Artá

1. — Aspecto particular de las últimas excavaciones hechas en el poblado prehistórico de *Ses Païsses* de Artá.

2. — Una de las puertas del poblado prehistórico de Artá.

De la primera quincena de mayo a la de junio próximo pasado, los profesores sardos Giovanni Lilliu y Enrico Atzeni, de la Misión Arqueológica Italiana, han excavado otro sector del interesante complejo prehistórico de «*Es velar de Ses Païsses*» de Artá. Como es sabido, las tres campañas anteriores sirvieron para fijar una cronología segura basada en la disposición estratigráfica del talayot circular en rampa y habitaciones contiguas al mismo. Este año se ha procedido a la excavación de una construcción absidal situada en la extremidad suroeste del recinto amuralla-

LA MISION ARQUEOLOGICA

do, de unos quince metros de largo por trece y medio de ancho, de unas pocas hiladas de bloques, por estar muy destruída.

Se trata de una habitación, adaptada posteriormente a necrópolis. Se han exhumado una serie de enterramientos, dos en sepulcros navetiformes que recuerdan algo los de Son Real, en Santa Margarita. Son enterramientos por inhumación; los elementos del ajuar son pobres, unos pocos fragmentos de cerámica talayótica y estriada. Uno de ellos en clara posición encogida, en cuclillas. La cerámica estriada es, por su constatación en los yacimientos de Ampurias, del siglo V a IV antes de J. C. Es una cerámica precampaniense, si bien no es claro su origen o filiación. Esta cerámica se encuentra en muchos poblados talayóticos.

Es de notar el hallazgo de otros varios enterramientos en habitaciones excavadas en campañas anteriores, en uno de los cuales se halló el casco de bronce tipo hockey de La Tène.

La IV Campaña ha revelado asimismo que estas construcciones pudieron tener su cubierta de madera con ramajes, a juzgar por el hallazgo de un buen número de cascotes de fango con improntas de troncos de encina o acebuche.

El poblado artanense que tenía en

3. — Habitación excavada junto al *Talaiot* circular con rampa.

4. — Sepulcro navetiforme hallado en la habitación anterior.

LA MISIÓN ARQUEOLÓGICA

sí, morfológicamente considerado, una gran importancia, por ser uno de los pocos existentes con muralla completa, ha cobrado ahora un valor mucho mayor todavía, al ponerse al descubierto diferentes construcciones de tipos varios. El recinto amurallado de forma oblonga, tiene cuatro puertas, una orientada al este, otra al suroeste y dos al noroeste, con posibilidad de hallarse otra al norte. El recinto tiene unos 130 metros de este a oeste y unos 110 de norte a sur.

La excavación realizada hasta el momento comprende un sector central del recinto y otro en el suroeste, con una superficie total de unos 1.500 metros.

Este poblado propiedad de la Dirección General de Bellas Artes, lleva camino de ser uno de los complejos tipológicamente más claros, más conocidos y más cuidados de las Islas Baleares, aparte de que los trabajos de excavación de la Misión Arqueológica Italiana siendo modélicos en su género, permitirán conocer en todos sus detalles la vida concreta de este núcleo talayótico, emplazado en una de las zonas arqueológicamente más ricas del Mediterráneo Occidental.

B. FONT OBRADOR

RAVENTOS

ARTE LITURGICO

ORFEBRERIA

DECORACION

ESCULTURA

VIDRIERAS

MARMOLES

FABRICA Y OFICINAS:

SANTIAGO APOSTOL, 55 - 57

TELEF. 2055604

HOSPITALET DE LLOBREGAT

BARCELONA

+

REPTE. EN PALMA DE MALLORCA

J. SOREL

ZAVELLA, 25 - ENT.º - TELEF. 16964

El vi i la Bíblia

El cas de Noè de qual parlàrem darrerament ens convida a exposar qualque cosa del que la Bíblia ens ensenya sobre el vi.

Lo primer que cal fer notar és que la vinya era molt cultivada a Palestina, i que el seu terreny era molt apropiat per al seu conreu.

Una prova ben clara la tenim en allò que conta dels dotze exploradors que, abans d'entrar-hi, hi envià Moisès perquè la conguessin.

Efectivament, aquests fent-se sempre més endins la atravessaren tota fins a Hamat (Num. 13, 21). Ho miraren tot; però en haver-ho vist es quedaren espantats sobretot dels homes que l'habitaven i de les construccions ciclòpiques amb què les seves ciutats es defensaven.

No hi quedaren menys dels fruits d'aquella terra beneïda. Es fixaren sobretot en les vinyes. Aquestes regalaven uns raïms, grossos i exquisits, com mai n'havien vists a l'Egipte, d'on venien.

Perquè quan arribassen als seus no els tinguessin per uns brevetjadors exagerats, quan foren a la vall d'Eskol o dels raïms, aprop d'Hebrón, amb un colp d'eina tallaren un brancó on hi penjava un raïm gros i polit com una Seu afiligranada i penjant-lo a un politxó, com si fos una gran peça de caça, la dugueren entre dos a mostrar-la al poble i a Moisès (Num. 13, 17).

Així era de rica la Palestina, la terra santa que per a premiar la seva fe, prometé Déu a Abraham. Així era la terra del Senyor, la terra on extengué la tenda de la seva humanitat el Verb fet home (Joh. 1, 14).

Tornant, però a lo del vi hem de confessar que l'Antic Testament el posa molt amunt fins arribar a dir l'Eclesiàstic:

*Aigua de vida és el vi per a l'home,
quan el beu amb moderació.*

*Quina vida és aquella on hi falta el vi?
puix que des d'un principi fou creat per a donar alegria (31, 27).*

A més de tot això el vi és presentat a la Bíblia com a medicinal. Ho demostra la paràbola del bon Samarità que amb efusió d'oli i vi va curar les ferides del jueu malferit, d'aquell jueu que per la costum havia de deixar en banda (Lc. 10, 34).

Mirant a la virtut curativa és perquè Sant Pau, que sempre duia damunt el vestit de la cristiana mortificació (2 Cor. 4, 10), l'aconsellava al Bisbe Timoteu, l'amic i confident dilectíssim, que format a la seva escola i seguint el seu exemple, es passava la vida bevent tan sols aigua clara:

Acaba la costum que tens de beure aigua solament. Has de prendre també un poc de vi a causa del teu estómac i les teves freqüents indisposicions (I Tim. 5, 23).

La manera d'expressar-se que empra l'Apòstol insinua que ell tenia una certa prevenció contra el vi pel perill que hi ha (prou ho confirma l'experiència) d'excedir-se en el seu ús.

Hem de confessar que no anava gens errat, puix ja feia molts d'anys que l'Eclesiàstic, que com hem vist tenia tantes alabances pel vi, havia sentenciat:

*Amb el vi no hi brometgis,
perquè n'ha sefalcats molts!
puixs que així com la fornall
prova el treball del ferrer
així el vi demostra qui són els valents! (Eccli. 31, 25-26).*

És per això que sant Pau, quan donava al Bisbe Titus les normes per elegir ministres del Senyor li deia:

Mira que no sien afectats de beure molt de vi (Tit. 2, 3).

D'ací que escrivint als cristians d'Efès, després de dir-los que es comportassin com a fills de la llum que és Crist, afegia:

I no vos emborratxeu de vi, font de dissolució i de luxúria, sinó més aviat ompliu-vos de l'Esperit Sant, que és font de santificació i correcció (Eph. 5, 18).

Moltes vegades sant Pau fa llistes de vicis i pecats que són impropis de l'home i que impedeixen la salvació. Entre aquests hi posa la borratxera (Gal. 5, 21).

* * *

Mentres, però, la Bíblia prohibeix el vi als reis del seu temps, que administraven justícia, perquè no s'oblidassin de la llei i deixassin de defensar els desvalguts, aconsella que el donin als miserables i als afligits perquè bevent s'oblidin de la seva misèria i s'espassin ses penes (Prov. 31, 4-7).

Seguint aquest consell acostumaven els jueus donar als condemnats a la crucifixió (el suplici més espantós que aleshores s'estilava) una beguda de vi amb mirra, amb la bona intenció de que actuant com a narcòtic els aminvàs les penes del suplici.

Es aquesta la beguda que, arribat al Calvari, donaren a Jesús. Ell per cortesia l'acceptà tot agraint-lo als oferents; però una vegada tastat per una atenció, no el volgué beure, puix que els seus patiments estaven ordenats pel Pare a la redempció de tots els plaers pecaminosos del món (Mt. 27, 34).

Tenint en compte tot el que havem dit, ja s'explica perquè certes persones que havien de servir o representar Déu, que és impecable, estiguessin privades de beure vi i tota classe de begudes alcohòliques.

Així ho havien de fer els «nazireus» o sia aquells que temporalment o per a sempre es consagraven a Déu (Num. 6, 1 ss.).

Així per ordre de Déu ho feu Sansó i fins la seva mare fins al naixement del fill (Jud. 13, 3 ss.).

Així voluntàriament ho feu Aina i el seu fill Samuel (I Sam. 1, 11).

Finalment, els sacerdots de la Llei Antiga estaven també privats de beure vi i coses inebriants; però això era tan sols la setmana que estaven de torn (hi estaven uns dos pics cada any!), perquè aquells dies havien d'entrar dins el tabernacle i també havien d'explicar la llei al poble. Amb aquesta prevenció s'assegurava que ho fessin amb discreció i honorabilitat (Lev. 10, 8 ss.).

En la llei del Nou Testament ja es sap que no hi ha cap menjar ni cap beguda creada per Déu que estigui prohibida. És una llei més perfecta que mira més el cor, puix que Déu és esperit. Les prohibicions que certs dies tenim els cristians són eclesiàstiques. No són bíbliques.

Abans que nesqués i fins fos concebut ordenà Déu a Zacarias que el seu fill Joan Baptista, que havia d'esser el Príncep dels profetes i preparar els camins del Senyor, no begués mai de la vida ni vi ni cosa que el pogués embriagar (Lc. 1, 15), perquè més fàcilment seguís les inspiracions de l'Esperit Sant del qual, abans de néixer, havia estat omplert.

* * *

Parlant de vi i borratxera no podem deixar de copiar la descripció, ben xistosa per cert, que d'un borratxo ens dóna la Bíblia en el Llibre dels Proverbis (23, 29-35).

De qui els ais? de qui les queixes?

De qui les bregues, de qui els sospirs?

De qui els cops per un no-res?

De qui els ulls tèrbols?

D'aquells que van perduts darrera el vi!

d'aquells que van a assaborir licors!

*No miris el vi quan te mostra el seu color,
quan es desfà sa sabonera dins el tassó!*

*Se beu amb gust; però després mossega com una serp!
I enverina com un àspid!*

*Els teus ulls veuran coses estranyes,
i de ta boca en sortiran paraules inconexes.
Et semblarà que estàs allargat dins la mar,
o que dorms damunt un arbre!*

Diràs:

*«M'han pegat i no he sentit res.
M'han trepitjat, i ni me n'he temut!
Quan l'haurem escorxat an aquesta!
Voldria provar-lo un pic més!*

* * *

Tancant però un ull damunt totes aquestes misèries, fruit de la destrempança i del poc seny, quedi ben assentat que la Bíblia ens ensenya que el vi és una criatura bona, creada per Déu per a donar alegria al cor de l'home, com ben clarament ho diu el salmista en el salm cent tres.

Recordem sempre que el Diví Mestre tancà la seva vida mortal amb el banquet pasqual on no hi faltava aquest dolç amic de l'home.

I recordem més encara que el pa i el vi foren escollits per celebrar d'una manera incruenta el sant Sacrifici de la creu. No es podia donar al vi una major sublimació que la de tornar-se la sang preciosa del Senyor.

Es més. En despedir-se de nosaltres el Diví Mestre i volent donar-nos una idea de les delícies inefables del cel, ho feu dient-nos:

*Jo us preparar per a vosaltres, com el Pare m'ha preparat per a mi,
un Regne, per tal que mengeu i begueu a la meua taula en el meu Regne
eternament! (Lc. 22, 30).*

MIQUEL OLLERS, M. SS. CC.

Nota de la Redacció: Per omissió involuntària, en el passat número de juliol-agost deixarem de consignar el nom de BARTOMEU BARCELÓ PONS com autor del treball *Unitat i varietat de les Illes Balears*. Valgui aquesta nota d'aclaració.

Els primers mallorquins vists pel poeta Guillem Colom

Un itinerari poètic que segueixca els monuments prehistòrics de les Balears tal com varen comprendre els nostres poetes, que reculli els motius i temes que a redòs de la seva ombra hi varen endevinar, ha d'acabar avui per avui, darrera el nom de Na Maria Antònia Salvà amb el d'En Guillem Colom. Perquè, al menys que nosaltres sapiguem, la nostra prehistòria encara sembla que no haja dit res a la inspiració de la darrera generació de poetes insulars amb tot i que ells s'acosten a l'alba de la nostra història amb l'ajuda que suposa la seva formació universitària i aquesta pot avenar molt més fondo que abans, dins tots els camps d'investigació del «tema dels orígens».¹

En el seu llibre de poemes *Terra endins* (Barcelona, 1950) reuní el nostre poeta un ramell de quatre composicions sota el títol comú de *Els aborígens*.² Més tard, en *La terra al cor* (Palma de Mallorca, 1956) hi afegí a les anteriors encara una peça més. Aquestes composicions tenen totes una unitat de pensament i sentiment: la que desvetla la seva titulació de *Els aborígens*.

Guillem Colom fa poesia humana i existencial. Ja a una primera lectura recordam En Costa i Llobera quan tractava un assumpte semblant. No hi ha per què ens meravellem. En Costa és, com diuen els italians, «caposcuola». Però En Colom no viu debades més prop de nosaltres. Ell pensa sempre més en els homes del passat quan s'acosta amb respecte per admirar els monuments del passat. Guillem Colom es dona compte de que entre els monuments prehistòrics es revinclen i segueixen pulsant la seva saba les arrels de la pàtria, d'una pàtria

¹ Aquest article es limita a reproduir poc més poc manco les pàgines finals del treball *El ciclopeísmo mediterráneo como tema de la escuela poética de Mallorca* i que apareixerà en el pròxim volum de la revista de la Universitat de Cagliari, «Studi sardi» (1962-63). Allà es podrà seguir el tema amb bastant amplitud. Per a una iniciació en el tema des de l'angle de la producció literària, vegeu el meu estudi *Bibliografía arqueológica de las Baleares* (Palma de Mallorca, Estudio General Luliano, 1958). Per al mateix des de la perspectiva arqueològica, el més breu, assequible i seriós, és Luís Amorós: *La edad del bronce en Mallorca* (Palma, Panorama Balear, 1952), Gabríel Llompart: *Los honderos baleares* (Palma, Panorama Balear, 1962). Una col·lecció d'il·lustracions francament bona vos brinda Bartolomé Font - José Mascaró: *Tipología de los monumentos megalíticos de Mallorca* (Palma, Gráficas Miramar, 1962).

² *Terra endins* (Barcelona, Publicacions de «La Revista». Nova sèrie n.º 1, 1950) pàgs. 17-23.

que és la seva, la del poeta, però que és per ell endemés com l'arquetip de la gran pàtria dels homes que és el món.

Les torres dels talaiots, la seva gent d'armes, la seva població pacífica –dones, vells, infants–, la grandesa i la servitud de la seva vida les sent, les viu, les descriu En Colom servint-se com d'un eix de la idea concisa i precisa que Rainer Maria Rilke va resumir en els dos versos:

Und er war fuer seine Zeit ein Held,
er ist das Blatt das wenn wir wachsen faellt.⁹

Guillem Colom ens recorda que aquells homes de la llunyana Edat del Ferre foren els primers avantpassats coneguts de la nostra genealogia ancestral. Ens ho recorda emocionat en *Els aborígens* que, quan van datats hi van amb dates diverses i distants: 1937, 1939, 1945, 1952... Ens trobam, doncs, de bell nou, com en el cas d'En Costa, amb una vivència personal del tema:

Salve herois irredents i sense glòria
que dormiu un llunyà somni d'oblit
al fons pregon dels dòlmens sens memòria
la vostra cendra encar no s'ha extingit.

Deixau que al damunt d'ella ara el poeta
esfulli pietós un brot de llor
dins la vasta necròpolis desfeta,
forjadors d'una pàtria que no mor.

En *Els aborígens III* fa una evocació de la terra tal com la trobaren els primers pobladors de la nostra Illa:

Bassetja al flanc, cenyits de pell de fera,
units pel llaç d'una mateixa sang,
dreçau alts murs de pedra sense fang
a redòs dels embats de la ribera

i els segueix quan van iniciar l'agricultura de Mallorca, mentres anaven robant la terra a les maresmes, alçant amb braons herculis els blocs dels primers talaiots:

I amb vostre esforç ciclòpic, gegantí,
alçau la terra en rústegues calçades,
les maresmes mudau en verdes prades
i els primers talaiots gosau bastir.

De sol a sol bregant en aspra guerra
– oh el dur treball, més fort que els elements –,
lluïtau contra els estanys i els grans torrents,
maldant per afermar el breu tros de terra.

.

⁹ Ell fou en el seu temps un hèroe;
ell fou la fulla que caigué perquè cresquéssem nosaltres.
(*Das Stundenbuch* (Wiesbaden 1955) 61).

Talment reblint les valls, trencant la plana,
assentàreu aquí els primers carreus
on afermerà un dia els seus conreus
l'esforçada Mallorca terrassana.

Aquest amor de Guillem Colom a la pàtria es va aprofundint i transformant en la composició núm. IV, en amor de la humanitat. Així queda palesa la sinceritat de la seva amor primera als qui li estaven pròxims en l'espai quan aquí batega el seu cor per aquells que, a través del pont dels segles, li són veïns en el dolor. *Davant el crani prehistòric d'un infant* —així es titula la poesia— un sent com l'arqueologia desemboca en la història i com aquesta és senzillament un esqueix d'humanitat:

Oh el dol dels primers homes sempre en guerra
i l'esquerpa tendresa d'aquells cors
que a través de la fosca edat del ferre
ja ens senyalen aquí llurs íntims plors!

La ullada atent del poeta, que és mirall i finestra d'un cor cristià, alcança aquí qualitats altíssimes en desentranyar el dolor íntim a través d'aquells ossos, que no serien altra cosa, per a la majoria dels que els contempen, sinó una peça de museu:

Dolor! dolor! Humana prova eterna
on el passat en el present es fon
abassegant l'home de la caverna
i el fill del segle, arreu senyor del món!

La composició admet d'esser comparada amb *La sinya* (1922) on el dolor propi i el sacrifici per als altres és vist en el símbol d'una de tantes sínies de tradició moresca com ens treuen l'aigua escassa del subsol mallorquí. És una característica de Guillem Colom el recollir en la seva obra les constants universals de la vida en les imatges del paisatge de Mallorca, interpretant-les a la llum de la *Weltanschauung* cristiana que li és pròpia.

Amb *En Guillem Colom* es clou en aquesta hora l'itinerari poètic de l'arqueologia prehistòrica de les Balears, que comença a estimular el fons religiós i humà de Miquel Costa i Llobera en ple romanticisme literari. Els nostres monuments ciclòpics no s'havien exhaurit en el seu diàleg de segles amb el folklore, que és el mateix que dir amb la musa poètica anònima popular. Arriba un moment en què els monuments antics es converteixen en una tradició vivent de pedra. I llavors comencen a parlar amb la veu misteriosa dels que els bastiren. I els qui els escolten potser que no facen més que això: escoltar primer i després puntualitzar, clarificar. Tot el que ells expressen els ho havien transpassat el folklore i els poetes del nostre temps, com diu una vegada José María Pemán:

los muertos y la tierra
las dos manos fecundas del pasado.

GABRIEL LLOMPART C. R.

INFORMACIÓ DEL SANTUARI

(del 16 de juliol al 15 d'agost)

Estiu

En els mesos de juliol i agost, Lluc pren una nova fesomia. El Santuari mostra un aspecte de plenitud i vitalitat que desconeixia a l'hivern.

Són els mesos de l'esplet. Pelegrins i estiuejants omplen l'església, les cel·les i les ombres fresques de les fonts o dels arbres de la plaça.

Els claxons dels autocars i la cridada dels nins rompen de bon matí l'acostumat silenci.

A l'horabaixa, torna la normalitat. A tòc d'Avemaria, els que resten, tanquen les cel·les o els establiments per ajuntar-se a l'entorn de la Mare. La gran família, a l'església, passa amb els «blauets» el Rosari de gràcies.

La pau és a Lluc, com sempre.

Lluc, dia per dia

El 22 de juliol arribà el nou General de la Congregació de MM. dels Sagrats Cors, Rvdm. Pare Miquel Gual per demanar gràcies a la Moreneta, Patrona Principal de la Congregació, i passar visita als seus fills.

El Rvd. P. Vicenç Alcolea Madrid C. M. puja el dia 24 per dir una de les seves primeres misses al Cambril.

El dia 8 d'agost el nou prevere P. Tomàs Feliu S. J. acompanyat del seu germà Sebastià, també jesuïta, i un grup de joves de Bonanova (Barcelona), ve per cantar una missa al Cambril i passar uns dies de vacances.

L'endemà solemnes vespres de la Coronació de la Mare de Déu, amb processó de la Imatge, presidida per dos canonges de Ciutat.

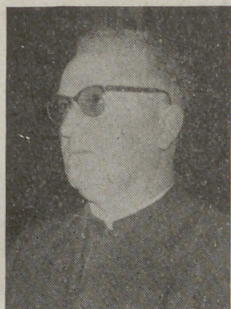
El Canonge M. Iltre. Sr. Pere Matheu oficia, el dia 10, la missa de comunió general. I a les 10'30, el tradicional Ofici Solemne celebrat pel Canonge M. Iltre. Sr. Francesc Ortega de la Lorena. El sermó fou predicat pel P. Vicenç Yábar M. SS. CC., antic seminarista de Lluc i ara fervent missioner per terres americanes.

El diumenge dia 11, hi hagué la despedida del Rvd. Prior P. Miquel Ollers M. SS. CC., gran enamorat de la Verge de Lluc. Dedicà els seus esforços i preocupacions per millorar en tots els possibles el seu Santuari. Cal

recordar els fets més notables: La instal·lació de la corrent d'Alcúdia, la nova Creu dels Misteris, el magnífic Cambril i finalment el gloriós títol de Basílica. L'enumeració d'aquests fets són la prova millor del seu amor a la Moreneta. Ella, més que ningú, sabrà pagar amb mà abundosa els seus servicis.

El nou Prior Rvd. Pare Roman Fortuny i Pons M. SS. CC. vengué de Sóller, on havia ocupat el càrrec, amb molt d'encert, de Superior i Rector de la Casa Col·legi del «Convent», el dia 19. El diumenge vinent, dia 25, a la Basílica va fer l'entrada oficial com Ecònom i Prior. Després de la lectura dels nomenaments i aprovació del Sr. Bisbe, el Pare Roman Fortuny s'oferí a tots amb tota generositat, disposat a servir a la Reina de Mallorca amb les seves millors energies.

La revista «Lluc», altaveu del Santuari, dóna cordialment l'enhorabona al jove Prior, és posa sota les seves directrius, i prega a la Mare de Déu de Lluc el beneiesqui amb totes les decisions del seu priorat.

*El P. Miquel Ollers,
Prior cessant.*

*El P. Roman Fortuny,
nou Prior de Lluc.*

Ofrenes

Joana Servera de Binissalem ofereix una cadeneta d'or amb un crucifix, agraïda per l'ajuda que rebé en una intervenció quirúrgica.

Catalina Company Serra juntament amb Joana i Elisabet Company Torrens, de La Pobla, regalen unes fines estovalles en acció de gràcies per una curació.

Novament la generositat del senyor Antoni Mulet, estimulada per la seva tendra devoció mariana, s'ha oberta cavallerosament oferint al Museu de Lluc els deu objectes següents:

1.—Figureta fenícia, representant la deessa Artaté, procedent d'un hipogeu d'Eivissa.

2.—Oli d'En Femenies.

3.—Botonada d'or de pagesa mallorquina, de meitat del s. XIX.

4.—Plat de reflexes metàl·lics, probablement Manises, de finals del segle XVII. Representa una àguila bicèfala amb un escut.

5.—Plat mallorquí, del s. XVII, amb cenefa de plomes i centre d'arpes.

6.—Palangana terolesa, italianitzant, de color blavós, decorada amb una matrona i pins.

7.—Plat de Delf, policromat, segle XVIII.

8.—Aquarel·la inacabada d'autor anònim, reproduint la festa de Sant Bernat de La Real, s. XIX.

9.—Oli d'Antoni Ribes, reproduint un racó del Jonquet d'abans de la reforma.

10.—Plat de terra sigil·lata, procedent d'Alcúdia.

...I la graciosa poesia, també fruit del seu amor:

Una Mare de Déu antiga
guarda Lluc com un tresor
que somriu com una flor,
Rosa de tèt, sempre viva.

Grups

Difícilment poden ressenyar-se tots els grups que han visitat la Mare de Déu. Recordam els torns de campament dels joves francesos «Loisirs et Vacances» de Voiron, dirigits per l'Abbé Paul L'Huillier.

El 4 d'agost la peregrinació de la Parròquia de Santa Creu de Palma, presidida pel seu Ecònom Rvd. Sr. Gabriel Adrover.

Pelegrins agraiïts

Juliol, dia 16, Antoni Cànoves de Muro, dona gràcies pel bon resultat d'una operació en el peu.

Dia 18, Antoni Casasnoves, fa cantar un Te Deum en acció de gràcies per la protecció de la Verge que sentí quan trabucant el carro que ell guiava, ni ell ni la bèstia sofriren cap desperfecte.

Dia 21, Elisabet Bibiloni de Binissalem, agraeix a la Mare de Déu la salut recobrada del seu fill petit. Pujà a peu des d'Inca amb el nin en braços.

Dia 24, Antoni Feliu, mallorquí resident a Barcelona, ve per agrair a la Moreneta la seva protecció sobre tota la seva família i fa cantar una Salve i un Te Deum.

Dia 26, Antoni Rullan puja amb la seva família des de Sóller per agenollar-se als peus de la Reina de Mallorca per agraiement de favors rebuts.

Dia 28, Joana Espases, en acció de gràcies fa cantar una Salve.

Agost, dia 3, Miquela Gomila i Tomàs Sureda de Sant Llorenç entreguen un quadre amb la seva fotografia, per complir una promesa per la curació d'una malaltia.

Dia 4, Joan Sánchez Alfaro, de Ciutat, fa cantar una Salve i dona una llimosna.

Rita Sánchez, encarrega un Te Deum.

Jerònima Tugores, fa cantar una Salve.

Elisabet Roig, puja a peu des d'Inca per complir una promesa i encarrega una Salve en acció de gràcies.

Dia 10, Francesca Picó i Francesc Bonnín, de Muro, encarreguen una Missa Solemne i cinc Misses més per les ànimes del Purgatori, i quatre Misses per la seva intenció.

Dia 11, Margarida Galmés, fa cantar un Te Deum.

Dia 12, Francesca Camp encarrega una Salve.

Les germanes Rullan de Lluc una Salve i una Missa.

Primera Comunió

El dia 3 d'agost a la Basílica tengué lloc la primera comunió de l'angelical nina Rosa Maria Sonsoles Herrera i Jiménez.

Matrimonis

Dia 23 de juliol, Llorenç Lladrés Reus, de Maó, amb Francesca Canals Jofre, de Biniamar.

Dia 12 d'agost, Pere Femenies Soler, de Búger, amb Maria Batle Mayrata, de Biniali.

DICCIONARI

CASTELLÀ - CATALÀ

I

CATALÀ - CASTELLÀ

de S. Albertí (2.ª edició)

Extensió sense precedents—Clara separació entre acepcions i sinònims—Extraordinària abundor de locucions i refranys—Nom tècnic per a les veus de zoologia i botànica—Resum gramatical—Apèndix geogràfic i de noms de fonts.

La riquesa de vocabulari emprat en les equivalències permet d'usar l'obra com a DICCIONARI CATALÀ DE SINÒNIMS

El millor diccionari d'equivalències publicat fins a la data. (Francesc de B. Moll, Diccionari C. V. B., fasc. 188).

Preu: 450 ptes. Facilitats d'adquisició en quatre terminis

Distribució:

DIFUSORA GENERAL
Trafalgar, 76 - Barcelona (10)

Tel. 231 10 85

LLUC PER MALLORCA...

Donatius per al nou trono

	Ptes.
Casa Regional Catalana de Palma	7.000
X. X. (Santa Maria)	100
Mariana Bestard	100
Sr. Francesc Gumbau Muntaner	1.000
Josep Mates	100
Sr. Jaume Oliver (Santa Eugènia)	500
Germanes de la Caritat de Sant Vicenç	500
F. Colom	100
Bar Platja Sa Calobra	100
X. X.	500
Rafael Bauçà (Sóller)	100
Dom Aureli Escarré, Abat de Montserrat	1.000
Col·legi Santa Maria (Palma)	1.000
Un sacerdot	1.000
Don Joan Sastre	200
Sebastiana Ollers	100
Josefina Cutiérrez	25
Joan Torres (Alcúdia)	100
X. X. (Campos)	100
Joan Sampol	500
Margalida Ferrer (Llubí)	25
Jaume Coves	75
Rd. Pere J. Gelabert	200
Germanes Rul·lan (Sóller)	100
Guillem Morey	200
J. P. R.	1.000
Maria del Carme Bauçà	50
Família Ollers	50
Antònia Riera	5
P. Vicens Alcolea, C. M.	200
Família Rul·lan Miquel	200
Magdalena Balaguer Homar	500
Francesca Ferrer	500
Sr. Pascual (Manacor)	500
Gaspar i Guillem Nicolau	100
Associació d'Antics Blavets (2. ^a entrega)	10.120
M. Rul·lan	100
Joana Gil de Vidal (Muro)	1.000
Un solleric	2.000

Donya Catalina Font i Crimalt, insigne benefactora del Santuari, entrega uns objectes de plata per al nou trono.

LES EXPOSICIONS

AGUSTÍ RÍO **(Galeries Minòrica)**

Aquell que hagi visitat les Galeries Minòrica dins la primera quinzena del passat mes de juny, s'haurà trobat davant les obres d'un excel·lent pintor figuratiu i modern al mateix temps. El cronista en quedà sorprès, i, tant com el cronista, els no profans que visiten les sales d'exposicions i entenen qualche cosa en aquesta difícil tasca d'avui, de jutjar les obres que hi són exposades, per a les quals es fa necessari algun cop crear un llenguatge nou si es vol dir quelcom que en faci referència. Parlar, ara, d'Agustí Ríó, pintor català, és certament cosa agradable, puix que es tracta d'un bon pintor, que realitza una veritable pintura poètica, profundament humana i aconseguida amb una tècnica que ens fa meravellar davant uns quadres que són de la categoria de tot un mestre. El traçat d'Agustí Ríó és segur i té una pintura molt ben treballada: sap treure, en fi, el major rendiment del color i uns bells resultats.

GARCÍA TUR **(Galeries Kira)**

La millor exposició que hem vist enguany a les Galeries Kira ha estat aquesta que darrerament hi hem vist, del pintor E. García Tur, excel·lent colorista, de pinzellada segura, enèrgica, i que sap resoldre el problema de la llum i del color amb desèiximent i mestria. Natures mortes, marines, flors i temes urbans formen el conjunt que motiva aquest comentari. Cal destacar una tela on el pintor hi plasma la

desolació que regnà en una zona catalana afectada per les inundacions del passat mes de setembre.

D'ANDRÉS **(Cercle de Belles Arts)**

Una exposició que no ha passat de la mitjanja ha estat aquesta del pintor D'Andrés al Cercle de Belles Arts. Els paisatges són fluïxos, sense tècnica ni personalitat. Voldríem que el pintor se decidés per un nou camí si realment pensa de celebrar altres exposicions.

EXPOSICIÓ HOMENATGE **AL PINTOR JAUME JUAN** **(Sala Danús i Galeries Costa)**

El passat mes de juny publicarem a les pàgines d'aquesta revista un article sobre la pintura del malaguanyat artista Jaume Juan (1909-1962), en memòria del qual s'ha celebrat un homenatge a la seva obra, organitzant una exposició que ha resultat molt visita i ben acollida.

GALERIES D'ART UNIVERS

Una nova sala d'exposicions s'ha obert aquest passat mes de juny: les Galeries d'Art Univers. A l'exposició inaugural hi figuraren obres d'artistes informalistes, neofiguratius, expressionistes, impressionistes, neoimpressionistes; resultant un conjunt molt atractiu. Felicitam cordialment la direcció d'aquestes noves Galeries i esperam veure al seu saló obres de pintors destacats. La revista «Lluc» els ofereix les columnes d'aquests «Temes d'art».

JOSEP BAUÇA I PISÀ

SEGUROS QUE PRACTICA:

VIDA, ROBO, GANADO, INCENDIOS CRISTALES, COSECHAS, PEDRISCO, INDIVIDUAL, ENFERMEDAD, TRANSPORTES (Aéreos, marítimos y terrestres) CINE MATOGRAFIA, RESPONSABILIDAD CIVIL, PERDIDA DE BENEFICIOS, ACCIDENTES DE TRABAJO Y COMBINADO DE INCENDIO Y ROBO.

Sucursales, Delegaciones o Agencias en todas las poblaciones de España.

Dirección general: Vía Roma, 45
Teléf. 12803 (seis líneas)
PALMA DE MALLORCA

Maderas del Pais y Extranjeras

Tableros y Chapas

Miguel Company Campins

Provedores del Santuario de Lluc

Dirección Telegráfica: MICOMPI

Calle Palma, 43 y 45

Teléf. n.º 11 - CONSELL - (Mallorca)

Calle General Goded, 2 y 4

Taller Mecánico

Hijos de Jacinto Soberats

Venta Motores y Bombas

Guarch

Mayor, 45 - Teléf. 45

La Puebla

ELS LLIBRES

«LA MA CONTRA L'ORITZO». Novel·la de Manuel de Pedrolo. Edicions Nova Terra. Col·lecció «Actituds». Barcelona. 1961.

La mà que bufeteja l'horitzó és la mà enèrgica de M. de Pedrolo. Perquè l'autor romp amb els qui imposen llur sistema terrorista per arribar a una humanitat millor. «Els fins de l'home - diu - no són la possessió de la terra al preu que sigui, sinó la preservació d'una dignitat fonamental...» I Sòsec, el protagonista que no s'ha escalfat els peus des que sortí de casa, descobreix, a un fusellament, que els morts existien, que només ells existeixen. Que del fons del seu ésser s'aixeca una veu que és una resta d'home. I que l'amor comença amb la donació i no en l'exigència.

Tot això ens ho presenta M. de Pedrolo dins la vasa d'una tècnica surrealista, que barreja els tres plans de present, passat i futur com a un joc d'atzar. I dic surrealista. Perquè hi ha un moment en que supera l'autor lo que hagués restat una lògica il·lògicament ordenada. Es quan a l'hora de la mort, Sòsec sospira per una dona que encara no ha trobat jamai en el seu camí.

La tècnica inquieta. I el tema es passeja avui dia entre els homes, fet home.

RAMON BALLESTER, M. SS. CC.

CONVERSES AMB L'ONCLE JERONI.
Per Fr. Ramon de Torelló. (Editorial seràfica, Cafat, 16 - Barcelona (6). 1961).

Vet aquí un llibre que no dubtam a recomenar a aquelles persones de no més

ELS LLIBRES

enllà d'una mitjana cultura que gusten de parlar i discutir problemes religiosos.

Aquest llibret que el Rv. P. Bernardí Treserra Llach, franciscà menor, ens ofereix sota el títol suggestiu de *Converses amb l'oncle Jeroni* tot firmant sota el pseudònim de Fra Ramon de Torelló, no és més que un aplec de diàlegs que abans foren publicats a la revista «Pan de San Antonio» dirigida pels PP. Franciscans de Catalunya, i que aleshores foren llegidíssims amb viu interès pels lectors d'aquella revista. En essència aquests diàlegs vénen a ser en conjunt un petit tractat d'apologetica popular, on l'autor, utilitzant la forma viva i moguda del diàleg entre oncle i nebot, va donant solució a la quotidiana i variada problemàtica religiosa de l'home del poble que es sent a poc a poc allunyat de l'Església més bé per ignorància i sentiment de preterició o d'orgull, que no per vertadera malvolença o per convicció, malgrat la influència d'altres persones més malicioses. L'interès que desperten les pàgines d'aquest llibret no radica solament en la forma del llenguatge sempre natural i flexible, sinó també en lo candent de les qüestions, que semblen recollides de viva veu pel carrer, la fàbrica o el bar. Les gents dels nostres pobles rurals s'han d'alegrar de llegir un llibre així, escrit tot pensant en elles, en un llenguatge planer, sense vana erudició ni subtilitats teològiques, però on les solucions de la doctrina catòlica hi estàn clarament exposades i en termes fàcilment assolibles per tota classe de persones. Si nosaltres haguéssim d'assenyalar algun petit defecte diríem que tal volta les solucions en boca de l'oncle Jeroni vénen donades en el diàleg d'una manera massa aviat i sense ben bé remarcar els principis fonamentals d'on arranquen.

JOSEP AMENGUAL, M. SS. CC.

MELIA

A. V. T. 8 - G. A.
VIAJES A FORFAIT
EXCURSIONES POR ESPAÑA
Y EXTRANJERO
ORGANIZACION DE PEREGRINACIONES
BILLETES AVION, BARCO, TREN
RESERVA DE HOTELES
COCHES ALQUILER SIN CONDUCTOR
Paseo Generalísimo, 74 - Tels. 14006 y 15966
Hall Bahía Palace - Tel. 32018

*Confecciones de Lencería fina
Bordados a mano*

Alfredo Bonet

Sucesor de Manuel Bonet

*San Nicolás, 15 - Veri, 2 - Puigdorfila
Teléfono 22117*

PALMA DE MALLORCA

Sastrería Eclesiástica

— Pedro García —

Extenso surtido en toda clase de
géneros eclesiásticos.

Bonetes, Sombreros, Fajas, Cuellos, Puños,
Cinuelos, Portaviáticos, Dinajeras. Crismeras, etc.

Calle Morey, 21 - Teléf. 12137
Palma de Mallorca

FABRICAS DE VIDRIO HUECO Y MEDIO CRISTAL

Especialidad en vidrio S-NEUTRO Y CORRIENTE para envases de bebidas carbónicas, cervezas, conservas y laboratorio.

ESTABLECIMIENTOS Y VIDRIERIAS LLOFRIU, S.A.

CASA FUNDADA EN 1860

BARCELONA MADRID
Balmes, 23 Av. José Antonio, 54-2.º-n.º 1
Tel. 2214044 Tel. 2473317

PALMA DE MALLORCA VALENCIA
Industria, 114 Félix Pizcueta, 16
Tel. 31740 / 41 Tel. 223663

SECCIÓ POPULAR

hi posà bala i pólvora i va cridar el pobre gos...

—Lleó! Lleó! Vina ací, Lleó!

Però ja podia cridar fort perquè En Lleó no feia menció.

—¿I que mos haurà fuit —arribà a dir—. Dimoni de ca.

L'amo el cercà per tot, racó a racó, per dintre i per defora de la casa, però fou treball perdut. El ca se n'havia anat d'allà per sempre i millor va esser així.

I quan la madona baixà del llit tenia el cos ple de picadures i vermellons

i més de cinquanta puces de bon tamany anaven pegant bots per damunt els llançols... i bé en digué de flastomies i prou gemegà perquè aquell animal, abans de donar-ho a les cames s'hi havia anat a espolsar el pèl.

I conten que dos anys després, uns pastors trobaren En Lleó mort per dins un pinar a on sens dubte havia viscut amagat.

Des de llavors aquella possessió fou anomenada «Son Puça».

MIQUEL FERRÀ I MARTORELL

GEVAERT

EL COLOR DE LOS MIL COLORES

L'efecte del FLOID After-Shave Lotion damunt el cutis irritat per la navalla o fulla d'afaitar és instantani. El refresca i vivifica, calma l'ardor i esterilitza qualsevol rascada o petit tall, evitant així el perill d'una infecció

Estimula els teixits i rejoyeneix el cutis, donant-li una agradabilíssima sensació de confort que dura tot el dia. El seu perfum és distingit i masculí.

La loció FLOID per a després d'afaitar-se es ven per tot el món.

AFTER SHAVE LOTION

New
floïd
HAUGROLISED